

Notes sobre dos nous jaciments romans

M.ª JOSÉ OROBITG

Com a resultat de recents prospeccions realitzades als termes de Torreblanca i d'Alcalà de Xivert, dins la província de Castelló, presentem una sèrie de troballes que representen donar a conèixer dos nous jaciments romans.

Dins del terme de Torreblanca es situa la finca del Marquès de Villoreis d'on procedeixen els materials que més endavant descriurem.¹ Les troballes arqueològiques en aquesta finca es remunten a començaments de segle. Com a conseqüència dels treballs agrícoles es va trobar un tresoret compost de dues-centes monedes datables aproximadament des de meitat del segle I fins a finals del segle II de la nostra era. Desconeixem el lloc on es troben actualment.²

A partir d'aquesta dada vàrem realitzar una prospecció al camp veí d'aquesta troballa, l'agost de 1984. El resultat fou la recollida dels materials que presentem a continuació. Aquests són exclusivament ceràmics, escasos i molt rodats. Aquesta circumstància es deguda a la continua i intensa activitat agrícola. El sòl està molt remogut i l'extracció de terres es important. Això ha dificultat en gran mesura la tasca de prospecció.

Aquests materials esmentats corresponen a: un fragment informe de campaniana B, un, també informe, de fons estriat de ceràmica comuna i tres fragments de sigil.lata clara A. D'aquests darrers un és informe i els altres són vores que pertanyen al tipus Lamboglia 23/Hayes 6 i poden ser datables dins de la segona meitat del segle II. Un està molt erosionat i gairebé no s'hi aprecia el vernís.

Al terme d'Alcalà de Xivert correspon el jaciment de El Cam dins de la partida del mateix nom.³ D'aquest es coneixen les troballes d'urnes i elements d'aixovar que pertanyen a una necròpolis ibèrica molt malmesa.⁴ Prospeccions més recents han proporcionat dos fragments de terra sigil.lata aretina informes i dos de sigil.lata hispànica, que són vores de les formes Drag 29 i Drag 35⁵

1. Mapa 1/50.000 del Servicio Geográfico del Ejército, full 594, edició de 1980.

2. ANONIMO, *Sobre algunas monedas de oro de la época de Nerón y los Antoninos encontrados en una viña del término de Torreblanca*, en Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos, V, pág. 818, Madrid, 1901; F. GUSI, *El contexto arqueológico de la provincia de Castellón de la Plana*, Memòria de Licenciatura, Barcelona, 1970, pág. 64.

3. Mapa 1/50.000 del Servicio Geográfico del Ejército, full 594, edició de 1980.

4. V. GINER, *Noticias arqueológicas de Alcalá de Xivert*, en Archivo de Prehistoria Levantina, 12, pág. 241, Valencia, 1970.

Davant d'aquests materials tan escasos i trobats en indrets molt remoguts i treballats agrícolament, no podem proporcionar, ara per ara, unes conclusions clares sobre el caràcter dels jaciments. Però, malgrat aquestes deficiències, constatem l'existència de dos nous jaciments rurals romans amb una àmplia cronologia, respecte al de Torreblanca, encuadrable, pel moment, des d'època tardorepublicana fins a la segona meitat del s. II d.C. i el segon a cavall entre el canvi d'era i el final del s. I d.C.

Aquestes dades manifesten la importància d'aquesta zona del Baix Maestrat tan poc coneguda i estudiada respecte a la romanització malgrat el seu interès i la riquesa arqueològica.⁶

En el mateix terme d'Alcalà s'ha constatat ja des del segle XVIII un gran nombre de troballes: a Almedixer, possible villa, restes constructives, inscripcions funeràries i materials diversos (ceràmics, pondera, monedes). Curiosament la toponímia àrab fa referència a magatzem.⁷ Al Corral del Royo restes de construccions i ceràmica. Al Corral Blanc una inscripció funerària. A més disposem de les troballes submarines molt abundants a Alcossebre, concretament a la desembocadura del Segarra (àmfores,...).

Tots aquests jaciments es podrien incloure en un estudi global referent a la romanització de la zona, tasca que encara resta per fer, juntament amb una intensificació de la prospecció sistemàtica. Nosaltres hem volgut aportar noves troballes que ens ajudin a aproximar-nos al estudi d'aquest poblament rural dispers a l'època romana.

5. Agraïm l'ajut de R. Ronchera, d'Alcalà de Xivert, el qual ens ha proporcionat aquestes troballes.

6. La bibliografia corresponent a aquests jaciments, de forma general és la següent: per a *Almedixer*: M. CORTES Y LOPEZ, *Diccionario geográfico-histórico de la España Antigua*, vol. III, pàgs. 50-51, Madrid, 1835; F. GUSI, *El contexto arqueológico...*, citat, pàgs. 62 i 66; MIRALLES DEL IMPERIAL, *Crónica de la provincia de Castellón*, pàg. 233, Madrid, 1868; A. VALCARCEL DE SABOYA, *Memoria sobre inscripciones y antigüedades del Reyno de Valencia*, en *Memorias de la Real Academia de la Historia*, VIII, pàgs. 8-12, Madrid, 1886; J. ZARAGOZA, *Conferencia sobre Alcalá de Chivert pronunciada el 2 de diciembre de 1876*, en *Boletín de la Sociedad Geográfica de Madrid*, II, pàgs. 67-86, Madrid, 1877. Per *Corral del Royo*: F. GUSI, *El contexto arqueológico...*, citat, pàg. 65; VALCARCEL DE SABOYA, *Memoria sobre inscripciones...*, citat, pàg. 8. *Corral Blanc*: F. GUSI, *El contexto arqueológico...*, citat, pàg. 66; VALCARCEL 'DE SABOYA, *Memoria sobre inscripciones...*, citat, pàg. 12. *Alcossebre*: A. FERNANDEZ, *Estudio de los restos arqueológicos submarinos en las costas de Castellón*, en *Cuadernos de Prehistoria y Arqueología castellanenses*, 7, pàgs. 165-169, Castelló, 1980.

7. F. MENEU, *Nombres árabes de la provincia de Castellón o usados en ella*, en *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura*, VI, pàg. 199, Castellón, 1925.